

Protokoll Landsbygdsnätverkets styrgrupp 2023-09-12

Tid: Kl 10.45-21.20 (Inklusive studiebesök)

Plats: Nuntorp

Närvarande:

Tjitte de Vries, Jordbruksverket
Sofia Björnsson, LRF
Louise Karlberg, Naturskyddsföreningen
Håkan Schröder, SLU
Fredrik Rangstedt, Naturvårdsverket
Irené Oskarsson, Hela Sverige ska Leva
Anders Johansson, Companion
Per Johansson, Tillväxtverket
Christina Milén Jacobsson, Hushållningssällskapens förbund
Jørgen Korning, RISE
Nina Elmsjö, Länsstyrelserna
Teija Aho, SFPO

Adjungerade

Hanna Wessling, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Anna Wikström, Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (digitalt punkt 8)
Lena Callisen, Förvaltningsmyndigheten, Jordbruksverket (digitalt punkt 8)

Kansliet

Ulrika Holmgren
Maria Gustafsson

1. Mötets öppnande

Tjitte de Vries öppnade mötet och hälsade deltagarna välkomna.

2. Sekreterare

Ulrika Holmgren utsågs till sekreterare för mötet.

3. Justerare

Nina Elmsjö utsågs till att justera dagens protokoll.

4. Föregående protokoll

Fråga inkom om när rapport om utvärderingen av Landsbygdsnätverket kommer.
Maria Gustafsson svarade att kansliet ännu inte fått den från utvärderingssekreterariatet. Därför får den presenteras på nästa styrgruppsmöte.
Styrgruppen beslutade att lägga protokollet till handlingarna.

5. Lägesrapport

Ulrika Holmgren inledde med att beskriva strukturen på lägesrapport och målöversikt. Styrgruppen önskade en mer lättöverskådlig målöversikt, vilket kansliet ska försöka åtgärda.

Maria Gustafsson och Jörgen Korning rapporterade från AKIS-gruppens studiebesök i Finland. De besökte verksamheter som jobbade med forskning och utbildning. Finland har samma utmaning som Sverige - hur koppla ihop forskning och praktik. Agri Hubi är en plattform där alla kan agera men de hanterar inte transformeringen av forskning till praktik. En kunskapsplattform måste vara sökbar men även kvalitetssäkrad. Resan var kostnadseffektiv eftersom nätverkskanslierna planerade resan och deltagarna betalade resa och uppehälle.

Maria informerade att kommande nyhetsbrev kommer innehålla notiser om medlemmar som är berörda av den Afrikanska svinpesten samt att nätverkskansliet kommer informera om nätverkets arbete med Gröna kluster och livsmedelskedjan på Tjänstemannaforum. Vid samma tillfälle kommer även LUS delta.

Styrgruppen lyfte att termen EIP är svår att förstå och att det framkommit kritik mot Jordbruksverkets dialog med unga lantbrukare. Maria svarade att Landsbygdsnätverket har besvarat kritiken i sociala medier. Det kom även en fråga om SILO registrerar ekologiska inköp samt att nätverket borde satsa på att främja ekologisk odling. Maria svarade att SILO kommer att inför de rapportera offentliga köks inköp av ekologiska livsmedel. Frågan om att främja ekologisk odling kan lyftas till den nya analysgruppen för Hållbara Gröna näringar.

Styrgruppen beslutade
att lägga rapporten till handlingarna.

6. Beslut nya medlemmar och lägesrapport om nyaktivering av "gamla" medlemmar

Maria informerade att inga nya organisationer har ansökt om medlemskap inför detta möte. För närvarande har nätverket 92 medlemmar. Maria visade även fördelningen av medlemmar mellan de tre målen och förtydligade att det inom socioekonomiska målet även finns organisationer som främjar konsumtion. Den minsta andelen finns bland de som har sin huvudsakliga koppling till miljö- och klimatmålen. Även fördelningen mellan civilsamhälle, näringsliv, FOU, rådgivning och myndigheter visades.

Därefter visade Maria vilka organisationer som ännu inte har förnyat medlemskapet. Styrgruppen fick i uppdrag till kommande dag att föreslå organisationer som de kan påminna om medlemskap.

7. Beslut att ansluta svenska nätverket till EU:s Rural Pact

Ulrika beskrev bakgrunden till förslaget att ansluta Landsbygdsnätverket till EU:s Rural Pact. Styrgruppen kommenterade att Long Term Vision for Rural Areas knyter an till Green Deal samt att det är viktigt att koppla samman stad och land samt att det även finns en Oceans- och Fisheries Pact.

Styrgruppen beslutade

att Landsbygdsnätverket ska bli medlem i EU:s Rural Pact.

8. Information från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet och Förvaltningsmyndigheten

Anna Wikström (på länk) inledde med att ge en kort rapport från från LI-departementet.

- Livsmedelsstrategin. Arbete pågår med att ta hand om de ca 40 inspel som har kommit in och koppla det till andra processer ex. budget. Ambitionen är att beslut ska komma i början av 2024.
- Det är inget sakråd inplanerat just nu eftersom LI-departementet har fokus på budgetprocessen. Man är därför i beredningsläge så det finns inte så mycket att kommunicera.
- Krisstöd. Det har kommit 64 miljoner från EU och inklusive medfinansiering blir det 193 miljoner till krisande jordbruksföretag. Jordbruksverket har föreslagit fyra olika stöd. Sista dag för utbetalning är 31/1 2024.
- Biogasstödet har fått en höjning med 200 miljoner kronor till totalt 900 miljoner 2024–2026.
- Jordbruksverket har fått ett uppdrag om beredskap i primärproduktion. Det ska redovisas den 17/11. Det handlar bland annat om vilka investeringar som behövs i företag för att öka robusthet.
- Afrikansk svinpest. Måndag den 11/9 var 13 grisar smittade i Fagersta/Norberg. Det går åt mycket resurser på LI-departementet och Jordbruksverket. Det har redan kommit importrestriktioner från flera länder.
- Strategisk plan kommer få två ändringar som träder i kraft 2024 och 2025.
- Jordbruks- och fiskeministrarna ska diskutera genomförandet av EU:s landsbygdsvision på rådsmöte 18/9. High-level -konferens i september. Slutsatser rådsmöte 20/11
- Arbete pågår med budgetramar för nästa programperiod. Faktapromemoria 2022/23:FPM111. Översyn av den fleråriga budgetramen (MFF) för 2021-2027.

Hanna Wesslen informerade om fiske, jakt och rennäring.

- Kvotförhandlingar pågår. Det finns ett förslag på reglering av fiskemöjligheter för 2024 för vissa fiskebestånd (bl a torsk och sill) på olika platser i Östersjön.
- I Fiske- och vattenbruksutredningen finns ett kommittédirektiv om en moderniserad fiskelag och förbättrade förutsättningar att bedriva vattenbruk. Kommer delbetänkande 17/11.
- Jordbruksverket har fått uppdrag att ta fram handlingsplan för blå värdekedja pelagiska arter. Den ska haka i tidigare uppdrag. Här finns nära samarbete mellan nätverkets arbetet med Hållbara blå näringar och Jordbruksverket.
- Förbud bottentrålning. Slutbetänkande presenterats och gått på remiss.
- Renmarkskommittén har lämnat delbetänkande om renskötselslag (den del som avser jakt och fiske).
- Bioekonomiutredningen ska ta fram en nationell strategi. (se PP). Slutbetänkande 31/11.

- Naturvårdsverket har fått uppdrag att ta fram uppdaterade riktlinjer vid skyddsjakt av varg. Redovisas 31/3 2024. Även lägre referensvärde för antal vargar, som ska vara klart 30/6 2024.

Lena Callisen, Jordbruksverket rapporterade följande att

- 96% av budget för Lokalt ledd utveckling har betalats ut.
- Allt är beviljat och utbetalt för EHFF. Nyttjandegrad 91%. (beror på återflöden)
- Landsbygdsprogrammet pågår fram till 2025 och har en beviljandegrad på 98%. 90% är utbetalt. Det är i huvudsak projekt- och investeringsstöd som är kvar.
- Det är en stor utmaning för stödmyndighet att hantera två perioder.
- Det har kommit ansökningar och några utbetalningar till strategisk plan. Jordbruksverket har skickat programändring till kommissionen; innehåller förädlingsstöd (hans inte med i version 1). Det har kommit frågor från kommissionen. Jordbruksverket har fått i uppdrag att komma med förslag på hur Strategisk plan kan utvecklas. Det ska redovisas 27/10.
- Havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet har bra söktryck. Senaste centrala beslutsomgången omfattade 100 miljoner kr. Nästa beslutsomgång är i oktober. Inga problem signalerade från Länsstyrelserna.
- Afrikanska svinpesten innebär en stor ansträngning för Jordbruksverket, många medarbetare ingår i krisarbetet.

Styrgruppen ställde frågor om det kommit några politiska signaler om vad ändring nr 2 i Strategiska planen ska innehålla, om strategisk plan kan ändras så att det blir möjligt att söka stöd för vattenbruk, om utvärdering och signaler om att få ut vattenåtgärder samt statistik för ekologisk produktion.

Lena Callisen svarar att det bl a kan handla om 1-åriga miljöersättningar och att säkra lönsamheten. Hon svarar även att Jordbruksverket har svarat att lantbrukare ska kunna söka för vattenbruk från EHFV. Anna Wikström svarar att det ska genomföras en halvtidsöversyn för 2021–2027. Lena Callisen svarar att signaler om dåligt söktryck ska komma in till målstyrningsprocesser samt att det just nu inte går att få fram uppdaterade siffror för ekologisk produktion men att det är en nedåtgående trend.

9. Översyn arvoden

Maria Gustafsson inledde med att principer för arvodet inte bara gäller styrgrupp utan alla grupper inom nätverket. Därefter beskrev hon hur Jordbruksverket tillämpar arvode för sina kommittéer, råd och andra grupper. Hon poängterade att bakgrunden till att vi i nätverket har arvoden är:

- arvode skapar likvärdiga förutsättningar att kunna delta.
- om medlemsorganisationer själv bidrar, blir verksamheten hållbar på sikt.
- målsättningen är att gynna ett brett medlemsengagemang.

Ulrika Holmgren läste upp Wenche Hansen och Lovisa Westlings inskickade synpunkter. Styrgruppen diskuterade konsekvenser av att gå vidare med budgetöversyn utifrån det begränsade budgetläget.

Styrgruppen valde att inte gå vidare med översynen av arvode.

Avslut mötets första dag

Protokoll Landsbygdsnätverkets styrgrupp 2023-09-13

Tid: Kl 8.00-14.30

Plats: Trollhättan

Närvarande:

Tjitte de Vries, Jordbruksverket
Sofia Björnsson, LRF
Louise Karlberg, Naturskyddsföreningen
Håkan Schröder, SLU (lämnar kl 13-14)
Fredrik Rangstedt, Naturvårdsverket
Irené Oskarsson, Hela Sverige ska leva
Anders Johansson, Coompanion
Per Johansson, Tillväxtverket
Christina Milén Jacobsson, Hushållningssällskapens förbund
Jørgen Korning, RISE
Nina Elmsjö, Länsstyrelserna
Teija Aho, SFPO

Kansliet

María Gustafsson
Ulrika Holmgren

10. Ekonomisk lägesrapport

Maria inledde med att informera styrgruppen att punkt 13 innebär ett beslut om att revidera Landsbygdsnätverkets budget. Hon fortsatte med att beskriva att vid ett linjärt utfall skulle innebära 29% medan verkligt utfall ligger på 22%. Flera grupper har nyligen eller ska precis påbörja sitt arbete. Utfallet för internationellt samarbete är lågt men kostnader har istället gått på tematiska inriktningar. Dessutom har viss internationell medverkan bekostats av deltagare i exempelvis studieresor. Det är hög nyttjandegrad för löner på kansliet eftersom personal i fiske-vattenbruk gått på TA-medel tills projektet blev godkänt och att vi haft extra personal för Landsbygdsveckan.

Styrgruppen beslutar
att lägga rapporten till handlingarna.

11. Inrätta analysgrupper och utse ordförande för respektive grupp

Maria Gustafsson inledde med att informera om att flertalet tidigare arbetsgrupper har avvecklats. Eftersom styrgruppen vid förra mötet beslutade om riktlinjer har kansliet förberett för inrättande av analysgrupper. Styrgruppens roll är att besluta om grupper, utse ordförande samt ange förväntade resultat. Ordförande och kansliet har mandat att utse deltagare till grupperna. Styrgruppen har möjlighet att förlänga grupperna efter 2024.

Kansliets förslag innebär att inrätta tre grupper samt behålla ett delnätverk för ung inkludering som samordnas av kansliet. Eftersom det är viktigt att beakta ungas delaktighet i analysgrupperna föreslår kansliet att arvoda analysgruppernas ledamöter för en digital halvdagsutbildning om stärkt ungdomsperspektiv som Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor erbjuder.

Styrgruppen frågade om deltagare i landsbygdskommunikatörerna ersätts för tid de lägger ner i landsbygdskommunikatörerna. Maria svarar att de inte får ersättning, med undantag för den samordnande gruppen, men den föreslås avvecklas i o m den reviderade budgeten.

AKIS-grupp

Bistå Jordbruksverket som Coordination body med kommunikation och metodutveckling på systemnivå. Behöver hjälpa till så att Sverige drar nytta av internationellt arbete. Behöver samarbeta kring hur forskning kan förpackas, kvalitetssäkras och uppdateras på någon form av kunskapsplattform.

Styrgruppen frågade: om det är kunskapsutveckling eller kunskapsimplementering. Jörgen svarar att det är bägge men på olika nivåer, om "Gemensam" innebär att det är forskning, rådgivning och produktion + andra kompetenser och att det inte ska vara en hierarki utan cirkulärt kretslopp. Svar är att det är en beskrivning av ett system, som är olika i olika länder.

Styrgruppen skickade med vikten av att sikta mot effektkedjan och inte fastna i metodutveckling, att praktikern är lika viktig för teoretikern, att det är viktigt att hitta nyttan för målgrupperna i jordbruk, trädgård och rennäring, att upplägget är komplext och kanske behöver ändra upplägg, att det finns risk att naven får stort utrymme samtidigt som det finns verksamhet som naven inte omfattar samt att det är viktigt att det inte blir dubbelarbete.

Styrgruppen önskade följande ändringar i underlaget:

- Komplettera kunskapsutveckling med **kunskapsförsörjning**.

Styrgruppen beslutade

att tillsätta analysgrupp AKIS och utse Magnus Börjesson som ordförande.

Hållbara Gröna näringar

Maria Gustafsson berättade att det är två befintliga grupper som slagits ihop och identifierat temaområden. Sofia Björnsson kompletterade för att ha en analysgrupp som i så stor utsträckning som möjligt ansvarar för helheten. Sofia Björnsson beskrev att målsättningen är en analysgrupp för helheten. Utmaning att skogen inte är med till fullo - även om vi skriver Gröna näringar.

Styrgruppen frågade om hållbart företagande betyder lönsamhet? Sofia svarar att det innebär ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet men med särskilt fokus på miljö och klimat.

Styrgruppen skickade med att miljö- och klimatmålen är stort område i CAP, de får inte försvinna på bekostnad av ökad konkurrens, att näringarnas attraktivitet är väldigt viktigt och att unga-perspektivet behöver komma in, särskilt under ägarskiftet, att de saknar konsumentperspektivet och köpkraften, att klimat och miljö måste gå hand i hand med lönsamhet samt att det finns många kopplingar till Tillväxtverkets uppdrag.

Styrgruppen önskade följande ändringar i underlaget:

- att justera första temaområdet till Hållbart företagande med särskilt fokus på miljö och klimat
- att lägga till minskad sårbarhet, förädling, affärsmodeller samt näringarnas värdeskapande attraktionskraft
- att lägga till lönsamhet i sista stycket.

Styrgruppen beslutade

att tillsätta analysgruppen Hållbara gröna näringar och utse Christina Milén Jacobsson till ordförande.

Stärkt landsbygdsperspektiv

Maria Gustafsson berättade att förslaget är framtaget utifrån dialog med Tillväxtverket. Under framtidsdialogen framkom behov från flera olika organisationer om att via nätverket ha dialog om konsekvenser av policytillämpning. Per Johansson kompletterade med att Tillväxtverket har ett uppdrag att samordna nationella myndigheter i landsbygds politikens genomförande. Utifrån landsbygdspropositionen har Tillväxtverket tittat på landsbygdssäkring men istället för att ta fram en checklista, så har man tagit fram ett stöd för att beskriva konsekvenser på lokal nivå för offentliga institutioners insatser. [Metodstöd för livskraftiga landsbygder - Tillväxtverket \(tillvaxtverket.se\)](http://tillvaxtverket.se) Metoden är testad i myndighetsnätverket men behöver också utvecklas med stöd av andra typer av organisationer. En målsättning är att metodstödet ska stärka Leader som lokal utvecklingskraft. Tillväxtverket investerar i analysgruppens utgifter (arvode och samordnare).

Styrgruppen frågade: hur Leader kommer med i exempelvis gröna näringar. Ulrika Holmgren svarade att vid en offentlig utlysning har även Leader möjlighet att anmäla intresse, alternativt föreslås av ordförande till respektive grupp. Vad analysgruppens roll är här? Per svarade att Tillväxtverket behöver hjälp med ägarskapet av metodstödet. Efter kopplingen till blå näringar? Per svarade att metoden är så generell att det kan användas för olika teman. Om rollfördelning mellan analysgrupp, styrgrupp och Tillväxtverket? Maria förtydligade att Tillväxtverket tar analysgruppen till hjälp för att utföra ett uppdrag.

Styrgruppen önskade följande ändringar i underlaget:

- att lägga in **utvecklar** i stycket om förväntat resultat
- att sätta punkt efter cirkulär bioekonomi och ta bort skogsbruk

Styrgruppen beslutade

att tillsätta analysgruppen Stärkt landsbygdsperspektiv och att delegera till Lokal Utveckling Sverige att tillsätta en ordförande för analysgruppen.

Övrigt

Styrgruppen beslutade

att analysgrupper får mandat att vid behov avgränsa ytterligare

att kansliet får mandat att klarspråksgranska uppdragen

att kansliet lägger ut dokument på webb.

12. Beslut om nätverkets del i Landsbygdsriksdagen 2024 och Landsbygdsveckan 2025

Maria Gustafsson beskrev att Framtidsdialogen bland annat visat att nätverket ska fokusera mer på tematiska träffar istället för egna, breda träffar.

Landsbygdsnätverket har samarbetat med Landsbygdsriksdagen genom åren och har vanligtvis bidragit med 200 000 kr/riksdag. För det får vi utställnings- och seminarieutrymme. Inför 2025 kommer beredskapsfrågor (även livsmedel) och EU-val vara aktuella.

Landsbygdsveckan genomförde Landsbygdsnätverket tillsammans med SLU och Tillväxtverket. Landsbygdsnätverket och Tillväxtverket finansierade projektledningen som utfördes av SLU.

Styrgruppen frågade om medlemmar blir besvikna att det inte blir en medlemsträff. Maria svarade att det inte är troligt.

Styrgruppen skickade med att det är viktigt att det sätts av tillräckligt med resurser till kansliet samt att tidigt signalera förväntningar på styrgruppen och hur de ska synas under veckan.

Styrgruppen beslutade

att medverka på Landsbygdsvecka och Landsbygdsriksdag i enlighet med kansliets förslag.

13. Beslut reviderad budget

Maria Gustafsson beskrev skillnaden i finansieringen jämfört med februari. Den beror bland annat på att fiske- och vattenbruksprojekten blev beviljade en något lägre budget och att Gröna kluster hade förbrukat mer 2022 än vad som tidigare meddelats. Den största avvikelsen beror på ny information från Jordbruksverket om vad som är kvar av Landsbygdsprogrammets TA-medel. Budget är därför anpassad utifrån nytt budgetläge. Totalt innebär det en minskad budget på 2 625 miljoner kronor.

Maria presenterade förslag på lösningar

- Dra ner på kostnader
- Börja använda pengar från strategisk plan tidigare
- Kontera på myndighetens konto när kansliet bistår förvaltning med sådant som ligger mellan myndighet och Landsbyggsnätverkets uppdrag.

Blir en succesiv neddragning om inte nya projektmedel tillkommer. MATtanken har en viktig och efterfrågad funktion, där behoven inte kommer att avta. GD på Jordbruksverket ska därför ha dialog med GD på Livsmedelsverket om det går att lösa mer permanent.

Styrgruppen frågade om det finns risk att pengar inte hinner förbrukas. Maria och Ulrika svarade att flera områden som ligger lågt i upparbetade kostnader, har aktiviteter inbokade alternativt precis har startat verksamheten och därför bör få fart under nästa år.

Styrgruppen skickade med att analys- och utförargrupper förutsätter ett kansli som har förmåga att stödja och samordna, att Landsbyggsnätverket har ett utökat uppdrag från CAP men nästan en miljon mindre än tidigare programperiod, att MATtanken börjar bli lika etablerat som Greppa Näringen.

Styrgruppen beslutade

att revidera budget i enlighet med kansliets förslag.

14. Övriga frågor

Målstyrning

Styrgruppen lyfter att det kommer signaler att vissa stöd är svåra att få ut ex. dränering, våtmarker, bevattningsdammar och täckdikning. Kan Landsbyggsnätverket bidra här på något sätt, exempelvis med ett poddavsnitt? Maria svarar att Landsbyggsnätverket ingår i Jordbruksverkets målstyrningsprocess. Där ingår det att analysera och flagga för när det finns åtgärder som inte når målen. Landsbyggsnätverket kan bidra med medlemmarnas analyser ex vis genom workshops eller genom att lyfta frågor till analysgrupperna. Tjitte kompletterar med att SUSS behöver påpeka vikten av samarbete mellan EU-stödsavdelningen, Jordbruk och Analysavdelningen samt Landsbyggsnätverket.

Nätverkskansliet

Styrgruppen framförde önskemål om att träffa hela kansliet, digitalt eller fysiskt.

Saknade medlemsorganisationer

Flera styrgruppsledamöter kommer kontakta medlemsorganisationer som inte är medlemmar eller förnyat sitt medlemskap:

Sofia: Naturbeteskött, Växa, Hästföretagarna, Sveriges Jordägarförbund och Sveriges spannmålsodlarförening

Louise: Fältbiologerna, FORMAS

Irene: Svenska kyrkan, Sveriges kommuner och Regioner, Folkbildningsrådet

Håkan: Alnarps Lantmästarkår

Per: Riksantikvarieämbetet, Boverket och Vinnova.

Anders: Almi

15. Avslutning

Tjitte de Vries tackade deltagarna och avslutade mötet.

Ulrika Holmgren

Sekreterare

Nina Elmsjö

Justerare

